

**KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V
JEŘÁBKOVA 4, 602 00 BRNO**

VAK Břeclav a.s. 10.08.2021

POZ-2021-004457
Krajská hygienická stanice

Číslo jednací: KHSJM 44166/2021/BV/HOK
Spisová značka: S-KHSJM 41635/2021

Vyřizuje: Ing. Marcela Ptáčková,
Bc. Martina Šmídová
Tel.: 519 305 146
Email: marcela.ptackova@khsbrno.cz

Datovou zprávou

Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s.
Čechova 1300/23
690 02 BŘECLAV
ID datové schránky: gnugxza

V Břeclavi dne 9. srpna 2021

ROZHODNUTÍ

Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně (dále také „KHS JmK“ a „orgán ochrany veřejného zdraví“) jako orgán ochrany veřejného zdraví místně příslušný dle ustanovení § 82 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon č. 258/2000 Sb.“), a věcně příslušný dle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 258/2000 Sb. v řízení dle ustanovení § 3a odst. 1 a § 3 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb.

určuje mírnější hygienický limit

než stanovuje vyhláška č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů, **pro ukazatel – dusičnany** a

povoluje

na časově omezenou dobu užití vody, která nesplňuje mezní hodnotu ukazatele **amonné ionty**

ve vodě distribuované vodovodem pro veřejnou potřebu „Skupinový vodovod Hustopeče - Vranovice (vodní zdroj Nová Ves)“, jehož provozovatelem je společnost Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s., se sídlem Čechova 1300/23, 690 02 Břeclav, IČO 49455168 (dále také „provozovatel“ nebo „účastník řízení“).

V souladu s ustanovením § 3a odst. 7 a § 3 odst. 5 a 6 zákona č. 258/2000 Sb. orgán ochrany veřejného zdraví stanovuje:

1. maximální povolenou hodnotu ukazatele dusičnany 80 mg/l,
ukazatele amonné ionty 1 mg/l,
2. dobu platnosti mírnějšího hygienického limitu a povolení užití vody, která nesplňuje mezní hodnotu do 30. června 2024 včetně,

3. distribuci vody s mírnějším hygienickým limitem a povolení užití vody, která nesplňuje mezní hodnotu v průměrném množství cca 1020 m³ za den pro „Skupinový vodovod Hustopeče - Vranovice (vodní zdroj Nová Ves)“, který zásobuje obce a městské části v Jihomoravském kraji, a to Vlasatice, Pasohlávky, Ivaň, Pohořelice - Nová Ves a Pohořelice - Velký Dvůr, které jsou z předmětného vodního zdroje zásobovány přímo, a Pouzdřany, Příbice, Strachotín a Vranovice, které jsou zásobeny směsnou vodou i z vodního zdroje Nová Ves. Jedná se cca o 6583 osob; v zásobované oblasti se nachází podniky v oboru výroby a oběhu potravin místního významu – restaurace, jídelny, školní kuchyně a vinařství,
4. kontrolu jakosti vody po dobu platnosti mírnějšího hygienického limitu a povolení užití vody, která nesplňuje mezní hodnotu, dle níže uvedených parametrů:
 - standardní kontrola distribuované pitné vody v rozsahu a četnosti dle vyhlášky č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů (dále také „vyhláška č. 252/2004 Sb.“),
 - kontrola distribuované pitné vody v rozsahu ukazatelů dusičnanů, dusitanů a amonných iontů v obcích a městských částech přímo zásobených z vodního zdroje Nová Ves a v obcích, kde je voda směšována s vodou z vodního zdroje Nová Ves, a to 1 x za 14 dnů vždy v polovině z každé skupiny obcí a městských částí, a to tak, aby v rámci jednoho měsíce byly vždy zkontrolovány všechny dotčené obce a městské části.
5. Po dobu platnosti mírnějšího hygienického limitu a povolení užití vody, která nesplňuje mezní hodnotu, bude provozovatel provádět plánovaná nápravná opatření, a to:
 - zapojení hlubinného vrtu pro snížení koncentrace dusičnanů ve směsné surové vodě – bylo realizováno, probíhá optimalizace režimu čerpání, kontrola je prováděna průběžným vzorkováním ověření vlivu snížení hladiny spodní vody v jímacím území na koncentraci dusičnanů – do 31.8.2021, navýšení provozních nákladů o cca 150 tis. Kč, revize opatření a jeho vlivu bude probíhat na základě provozních rozborů na prameništi a vyhodnocení hladiny podzemní vody v jednotlivých jímacích objektech,
 - prověření vlivu možných úprav v systému čerpání vody z jímacích objektů – do 31.12.2021, náklady na technická a provozní opatření cca 300 tis. Kč, ověření vlivu úprav čerpání z jímacích objektů na kvalitu jímání vody bude prováděno vyhodnocováním odebraných vzorků směsné surové vody v akumulaci ČS Nová Ves,
 - ve spolupráci s odbornými firmami (Geotest a.s. a Mendlova univerzita) hledat možné příčiny zhoršení jakosti podzemní vody a navrhopat opatření, která by mohla zlepšit kvalitu jímání vody – realizace dle smluv do 31.12.2021, náklady cca 500 tis. Kč,
 - vybudování nových pozorovacích vrtů k získání dalších informací o kvalitě podzemní vody v okolí vodního zdroje – do 31.12.2021, odhadované náklady cca 1 mil. Kč. Rozbory vody odebrané z nových pozorovacích vrtů by měly potvrdit nebo vyloučit předpoklad, že se jedná o přítok neznámého znečištění z okolí prameniště,
 - výměna a zkapacitnění části vodovodního přivaděče z ČS Šakvice do obce Popice – do 30.6.2022, odhadované náklady cca 15-18 mil. Kč, po realizaci stavby bude možno zvýšit množství vody čerpané z ÚV Zaječí do VDJ Pouzdřany, ve kterém se provádí snížení koncentrace dusičnanů z VZ Nová Ves nařazením.

Dále na základě výsledků analýz vody dle možností průběžně provádět úpravu poměrů čerpané vody z jednotlivých zdrojů za účelem snížení koncentrace ukazatelů s určeným mírnějším hygienickým limitem a povoleným překročením mezní hodnoty.
6. Provozovatel bude bezprostředně informovat orgán ochrany veřejného zdraví o skutečnostech, které by ve svém důsledku mohly vést k dalšímu zhoršení kvality užívané vody a následně k ohrožení zdraví. V případě zjištění závad provede okamžitě opatření k jejich odstranění.
7. Každoročně v termínu do 15. ledna kalendářního roku bude orgánu ochrany veřejného zdraví provozovatelem předložena zpráva vyhodnocující účinnost realizovaných nápravných opatření včetně výsledků kontrol jakosti vody.

V souladu s § 99 zákona č. 258/2000 Sb. je rozhodnutí vázáno na splnění těchto podmínek:

1. Podle § 3a odst. 8 zákona č. 258/2000 Sb. je provozovatel povinen neprodleně, v přiměřeném rozsahu a prokazatelným způsobem v místě obvyklým, informovat o určení mírnějšího hygienického limitu odběratele a další osoby v obdobném postavení, kterých se opatření týká. Do informace zásobeným obyvatelům je provozovatel povinen zahrnout i postup k ochraně zdraví pro vybrané skupiny obyvatelstva vyplývající z *Protokolů o autorizovaném hodnocení zdravotních rizik Skupinového vodovodu Vranovice - Hustopeče, vodní zdroj Nová Ves, hodnocení zdravotních rizik dusičnanů a amonných iontů z pitné vody zpracovaných dne 07.07.2021 a 31.07.2021* MUDr. Bohumilem Havlem, Větrná 9, 568 02 Svitavy, držitelem osvědčení o autorizaci k hodnocení zdravotních rizik expozice chemickým látkám v prostředí vydaného Státním zdravotním ústavem Praha pod č. 008/04 (dále také „hodnocení zdravotních rizik“):

Pro obce Vlasatice, Pasohlávky, Ivaň a městské části města Pohořelice – Nová Ves, Velký Dvůr platí omezení v užívání vody z vodovodu:

- Voda nesmí být používána k přípravě kojenecké stravy – děti do 1 roku,
- Omezení používání vody pro těhotné a kojící ženy (nahrazení větší části denní spotřeby),
- Omezení používání vody u dětí do dovršení 8 let věku (nahrazení větší části denní spotřeby),
- Doporučení nahradit vodu při vaření pro děti do 4 let, zejména při delším varu,
- Doporučení nahradit vodu při vaření u těhotných žen, zejména při delším varu.

Pro obce Pouzdřany, Přibice, Strachotín, Vranovice platí omezení v užívání vody z vodovodu při zvýšeném obsahu dusičnanů v dodávané vodě (max. 60 dní v roce):

- Voda nesmí být používána k přípravě kojenecké stravy – děti do 1 roku,
- Omezení používání vody pro těhotné ženy (nahrazení poloviny denní spotřeby),
- Omezení používání vody u dětí do dovršení 3 let věku (nahrazení poloviny denní spotřeby),
- Doporučení nahradit vodu při vaření pro děti do 3 let, zejména při delším varu,
- Doporučení nahradit vodu při vaření u těhotných žen, zejména při delším varu.

Při krátkodobém pobytu turistů v těchto oblastech (max. 7 dní v roce) platí omezení v užívání vody z vodovodu při zvýšeném obsahu dusičnanů v dodávané vodě:

- Voda nesmí být používána k přípravě kojenecké stravy – děti do 1 roku,
- Omezení používání vody u dětí do dovršení 2 let věku.

Odůvodnění

KHS JmK byla jako orgánu ochrany veřejného zdraví dne 12.07.2021 předložena v souladu s ustanovením § 3a odst. 1 a § 3 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb. žádost společnosti Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s., se sídlem Čechova 1300/23, 690 02 Břeclav, IČO 49455168, o určení mírnějšího hygienického limitu, než stanoví vyhláška č. 252/2004 Sb., pro ukazatele dusičnany a povolení užití vody, která nespĺňuje mezní hodnotu ukazatele amonné ionty, která byla zaevidována pod č. j. KHSJM 41635/2021/BV/HOK.

Tímto dnem bylo v souladu s ustanovením § 44 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také „správní řád“), zahájeno řízení dle ustanovení § 3a odst. 1 a § 3 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb. Žádost byla podatelem doplněna dne 26.07.2021, zaevidováno pod č. j. KHSJM 44804/2021/BV/HOK.

Následně byla dne 03.08.2021 žádost rozšířena o mírnější hygienický limit a povolení užití vody, která nespĺňuje mezní hodnotu, pro krátkodobý pobyt turistů v předmětných obcích, zaevidováno pod č. j. KHSJM 46475/2021/BV/HOK.

KHS JmK posoudila žádost účastníka řízení, a to včetně rozšíření jejího předmětu ze dne 03.08.2021, s tím, že společnost Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s., se sídlem Čechova 1300/23, 690 02 Břeclav, IČO 49455168, je jako provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu zásobující oblast „Skupinový vodovod Hustopeče-Vranovice“ oprávněná žádat o určení mírnějšího hygienického limitu pro ukazatele s nejvyšší mezní hodnotou ve smyslu ustanovení § 3a odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. a

povolení užití vody, která nespĺňuje mezní hodnotu ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb. K tomu KHS JmK konstatuje, že žádost napĺňuje dikci ustanovení § 45 odst. 1 správního řádu a obsahuje náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 správního řádu, neboť z předmětného podání je patrné, kdo jej činí, které věci se týká a co je navrhováno.

Jak vyplývá mj. z žádosti, pitná voda distribuovaná veřejným vodovodem „Skupinový vodovod Hustopeče-Vranovice (vodní zdroj Nová Ves)“ slouží k zásobování obcí a městských částí v Jihomoravském kraji, a to Vlasatic, Pasohlávek, Ivaně, Pohořelic - Nové Vsi a Pohořelic - Velkého Dvora, které jsou z předmětného vodního zdroje zásobovány přímo, a Pouzdřan, Přibic, Strachotina a Vranovic, které jsou zásobeny směsnou vodou i z vodního zdroje Nová Ves. Jedná se cca o 6583 zásobovaných osob a průměrnou denní produkci vody cca 1020 m³/den. V zásobované oblasti se nachází podniky místního charakteru v oboru výroby a oběhu potravin, např. restaurace, jídelny a školní kuchyně, závodní stravování a vinařství.

Skupinový vodovod Hustopeče – Vranovice je dotován pitnou vodou ze tří zdrojů, resp. jímacích území, a to Nová Ves, Zaječí a Vranovice, tak, že voda z každého jímacího území zásobuje některé obce a města přímo, některé doplňkově a ostatní vůbec. V praxi to znamená, že např. obec Šakvice, která je také zásobena vodou z předmětného vodovodu, je zásobena výhradně ze zdroje Zaječí a jiné zásobení není možné.

Voda ve veřejném vodovodu „Skupinový vodovod Hustopeče - Vranovice (vodní zdroj Nová Ves)“ nespĺňuje nejvyšší mezní hodnotu ukazatele dusičnany a mezní hodnotu ukazatele amonné ionty.

Dne 10.06.2021 bylo provozovatelem na základě podnětu občanů zjištěno překročení nejvyšší mezní hodnoty ukazatele dusičnany v obci Vranovice, a to na úrovni 62 mg/l. V období od 14.06.2021 do 19.07.2021 pak následovaly kontrolní odběry pitné vody jak ze strany KHS JmK, tak provozovatele, v obcích a městských částech Vlasatic, Pasohlávky, Ivaň, Pohořelice-Nová Ves a Pohořelice-Velký Dvůr, které jsou z předmětného vodního zdroje zásobovány přímo, s obsahem dusičnanů od 58,2 do 74 mg/l (hygienický limit byl v distribuované pitné vodě překročen ve všech 31 odebraných vzorcích) a amonných iontů od 0,07 do 0,87 mg/l (hygienický limit byl v distribuované pitné vodě překročen v 6 ze 31 odebraných vzorků). V Pouzdřanech, Přibicích, Strachotíně a Vranovicích, které jsou zásobovány směsnou vodou z vodního zdroje Nová Ves, kontrolní odběry pitné vody ze strany KHS JmK a provozovatele prokázaly obsah dusičnanů do 48 mg/l a amonných iontů do 0,14 mg/l, z čehož je zřejmé, že hygienický limit byl v distribuované pitné vodě dodržen ve všech 30 odebraných vzorcích. Výše uvedené výsledky byly převzaty z informačního systému PiVo – registru Ministerstva zdravotnictví.

Vzhledem k výše uvedenému zjištění nadlimitních hodnot KHS JmK doručila provozovateli vodovodu do datové schránky dne 17.06.2021 rozhodnutí, č. j. KHSJM 35800/2021/BV/HOK, spisová značka S-KHSJM 35067/2021, kterým omezila používání nejakostní pitné vody distribuované vodovodem pro veřejnou potřebu – skupinovým vodovodem Hustopeče – Vranovice v obcích a městských částech Pasohlávky, Ivaň, Vlasatic, Pohořelice – Nová Ves, Pohořelice – Velký Dvůr, Vranovice, Přibice, Pouzdřany a Strachotín tak, že nejakostní pitnou vodu nelze u kojenců do 3 měsíců věku používat k přímé spotřebě pitím, k vaření, přípravě jídel a nápojů a u dětí do 5 let věku a těhotných žen, příp. osob s poruchou metabolismu se doporučuje omezit její spotřebu, do doby odstranění závady, a to ode dne doručení rozhodnutí reagujícího na nedodržení hygienických limitů v ukazatelích dusičnany, amonné ionty a chlor volný, stanovených vyhláškou č. 252/2004 Sb.

Důvodem podání žádosti je rychlé zhoršení kvality surové jímané vody z vodního zdroje Nová Ves v ukazateli dusičnany nad povolenou hodnotu hygienického limitu dle vyhlášky č. 252/2004 Sb. Vzhledem k tomu, že surová voda je používána bez technologické úpravy pouze s provzdušněním a hygienickým zabezpečením (chlorováním), není technicky možné zajistit snížení obsahu hodnot dusičnanů v dodávané vodě. Náhrada stávajícího zdroje vody za jiný není v současné době možná. Uvedený stav není možné řešit okamžitě, v současné chvíli není stále známá příčina zhoršení kvality podzemní vody a nelze tedy odhadnout časovou a investiční náročnost nápravných opatření, proto provozovatel požádal o povolení doby platnosti mírnějšího hygienického limitu a povolení užití vody, která nespĺňuje mezní hodnotu, do 30.06.2024 (včetně).

Provozovatelem je navrhovaná maximální hodnota ukazatelů dusičnany 80 mg/l a amonné ionty 1 mg/l pro období tří let.

Provozovatel navrhuje po dobu platnosti určeného mírnějšího limitu a povolení užití vody, která nespĺňuje mezní hodnotu, kontrolu jakosti vody v rozsahu standardní kontroly distribuované pitné vody dle vyhlášky č. 252/2004 Sb. a dále pravidelnou kontrolu ukazatelů dusičnany, dusitany a amonné ionty ve všech dotčených obcích a městských částech 1 x za 14 dní tak, aby byly všechny obce zkontrolovány 1x měsíčně. Účinnost opatření bude každoročně vyhodnocována.

V zásobované oblasti se nacházejí následující podniky v oboru výroby a oběhu potravin, případně jiné citlivé skupiny obyvatel, a to:

- Vlasatice – mateřská a základní škola, cukrárna
- Pasohlávky – mateřská a základní škola, restaurační a ubytovací služby (restaurace, penzióny, hotel), cukrárna, Vinofrukt a.s., vinařství, Aqualand Moravia, autokemp ATC Merkur
- Ivaň – mateřská a základní škola, řeznictví, vinařství, restaurační a ubytovací služby
- Nová Ves – Víno Podivín, a.s., Statek Pohořelice, spol. s r.o.
- Velký Dvůr – restaurační služby, prodejna Rybníkářství Pohořelice a.s., chov nosnic
- Pouzdřany – mateřská a základní škola, ubytovací služby, vinařství, PPS AGRO a.s.,
- Přibice – mateřská a základní škola, školní jídelna, restaurační služby, Aquabar
- Strachotín – mateřská škola, vinařství, restaurační a ubytovací služby, autokemp, PPS AGRO a.s.
- Vranovice – mateřská a základní škola, restaurační a ubytovací služby, vinařství, pekařství, dům s pečovatelskou službou,

Provozovatel v žádosti uvádí tato **plánovaná nápravná opatření** včetně časového rozvrhu prací, odhadu nákladů a revizí:

Vodní zdroj Nová Ves:

- zapojení hlubinného vrtu pro snížení koncentrace dusičnanů ve směsné surové vodě – bylo realizováno, probíhá optimalizace režimu čerpání, kontrola je prováděna průběžným vzorkováním ověření vlivu snížení hladiny spodní vody v jímacím území na koncentraci dusičnanů – do 31.08.2021, navýšení provozních nákladů o cca 150 tis. Kč, revize opatření a jeho vlivu bude probíhat na základě provozních rozborů na prameništi a vyhodnocení hladiny podzemní vody v jednotlivých jímacích objektech,
- prověření vlivu možných úprav v systému čerpání vody z jímacích objektů – do 31.12.2021, náklady na technická a provozní opatření cca 300 tis. Kč, ověření vlivu úprav čerpání z jímacích objektů na kvalitu jímané vody bude prováděno vyhodnocováním odebraných vzorků směsné surové vody v akumulaci ČS Nová Ves,
- ve spolupráci s odbornými firmami (Geotest a.s. a Mendlova univerzita) hledat možné příčiny zhoršení jakosti podzemní vody a navrhnout opatření, která by mohla zlepšit kvalitu jímané vody – realizace dle smluv do 31.12.2021, náklady cca 500 tis. Kč,
- vybudování nových pozorovacích vrtů k získání dalších informací o kvalitě podzemní vody v okolí vodního zdroje – do 31.12.2021, odhadované náklady cca 1 mil. Kč. Rozbory vody odebrané z nových pozorovacích vrtů by měly potvrdit nebo vyloučit předpoklad, že se jedná o přítok neznámého znečištění z okolí prameniště.

Infrastruktura:

1. výměna a zkapacitnění části vodovodního přiváděče z ČS Šakvice do obce Popice – do 30.06.2022, odhadované náklady cca 15-18 mil. Kč, po realizaci stavby bude možno zvýšit množství vody čerpané z ÚV Zajecí do VDJ Pouzdřany, ve kterém se provádí snížení koncentrace dusičnanů z VZ Nová Ves naředěním.

Ke způsobu informování odběratelů pitné vody účastník řízení uvádí, že informace o kvalitě pitné vody jsou zveřejňovány na webových stránkách společnosti Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s. a na úředních deskách obecních úřadů v jednotlivých obcích. Náhradní zásobování pro citlivé skupiny obyvatel je řešeno ve spolupráci s obecními úřady.

S ohledem na zhoršení kvality vody ve vodním zdroji Nová Ves bude v souladu s metodickým postupem k určení mírnějšího hygienického limitu v pitné vodě Ministerstva zdravotnictví ČR, č.j. 12202/2011-OVZ-327-14.2.11 (příloha) osobám, které by podle hodnocení zdravotních rizik mohly být konzumací méně kvalitní vody ohroženy na zdraví, vyplácen finanční příspěvek na nákup balené vody.

Pro obce a městské části Vlasatice, Pasohlávky, Ivaň, Pohořelice - Nová Ves, Pohořelice - Velký Dvůr platí omezení v užívání vody z vodovodu vyplývající ze zpracovaného hodnocení zdravotních rizik:

- Voda nesmí být používána k přípravě kojenecké stravy – děti do 1 roku
- Omezení používání vody pro těhotné a kojící ženy (nahrazení větší části denní spotřeby)
- Omezení používání vody u dětí do dovršení 8 let věku (nahrazení větší části denní spotřeby)
- Doporučení nahradit vodu při vaření pro děti do 4 let, zejména při delším varu
- Doporučení nahradit vodu při vaření u těhotných žen, zejména při delším varu

Pro obce Pouzdřany, Přibice, Strachotín, Vranovice platí omezení v užívání vody z vodovodu vyplývající ze zpracovaného hodnocení zdravotních rizik při zvýšeném obsahu dusičnanů v dodávané vodě (max. 60 dní v roce):

- Voda nesmí být používána k přípravě kojenecké stravy – děti do 1 roku
- Omezení používání vody pro těhotné ženy (nahrazení poloviny denní spotřeby)
- Omezení používání vody u dětí do dovršení 3 let věku (nahrazení poloviny denní spotřeby)
- Doporučení nahradit vodu při vaření pro děti do 3 let, zejména při delším varu
- Doporučení nahradit vodu při vaření u těhotných žen, zejména při delším varu

Při krátkodobém pobytu turistů v těchto oblastech (max. 7 dní v roce) vyplývá ze zpracovaného hodnocení zdravotních rizik omezení v užívání vody z vodovodu při zvýšeném obsahu dusičnanů:

- Voda nesmí být používána k přípravě kojenecké stravy – děti do 1 roku,
- Omezení používání vody u dětí do dovršení 2 let věku.

Formulář žádosti o finanční příspěvek s informačním dopisem byl dne 28.07.2021 zveřejněn na webových stránkách společnosti a současně byly tyto dokumenty předány na obecní úřady dotčených obcí k uveřejnění. Vypáčení finančního příspěvku je vázáno na odevzdání vyplněných žádostí provozovateli. Předpokládaný termín pro doručení těchto žádostí je do 31.08.2021. Žádosti budou propláceny čtvrtletně.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, bylo ze strany účastníka řízení doloženo hodnocení zdravotních rizik zpracované ve smyslu § 2 odst. 4 zákona 258/2000 Sb., jehož úkolem bylo zodpovězení otázky, zda používáním vody z vodního zdroje Nová Ves skupinového vodovodu Hustopeče - Vranovice může dojít k ohrožení veřejného zdraví.

Z hodnocení zdravotních rizik vyplývá mj. následující (citace):

„Jako podklad k hodnocení rizika byly poskytnuty základní údaje o vodovodu a vodním zdroji a přehled výsledků rozborů surové, upravené a dodávané vody za období VI.2019 – VI.2021.

Podle těchto podkladů skupinový vodovod Vranovice-Hustopeče zásobuje pitnou vodou město Hustopeče; městysy Velké Němčice, Nosislav a větší počet obcí s celkovým počtem 21 152 zásobovaných obyvatel. Zdrojem vody pro tento skupinový vodovod je jímací území a úpravná voda Zaječí, jímací území Nová Ves a jímací území Vranovice I a II.

Jímací území Nová Ves se nachází na nízké terase v pravostranné části údolí řeky Jihlavy, zhruba mezi obcemi Nová Ves a Velký Dvůr. Jímací území je dle provozního řádu možné rozdělit na tři části: násoska západní (vrty HV 12, HV 12A, HV 11), násoska východní (vrty HV 20J, HV 21J, HV 14) ze kterých je voda dopravována do sběrné studny SB I a SB II a hlubinný vrt 501 hloubky 80 m, jehož výtlač je zaústěn přímo do technologie čerpací stanice. V čerpací stanici surová voda prochází úpravou na provzdušňovacím reaktoru, ze kterého natéká voda gravitačně do dvou propojených zemních akumulacních nádrží 2x50 m3, kde dochází k jejímu zdravotnímu zabezpečení plynným chlorem.

Hodnocení zdravotních rizik a žádost o výjimku (určení mírnějšího hygienického limitu) v ukazatelích dusičnany a amonné ionty se týká části skupinového vodovodu, využívající vodu z jímacího území Nová Ves. Protokol o autorizovaném hodnocení zdravotních rizik SKV Vranovice-Hustopeče, vodní zdroj Nová Ves, hodnocení zdravotních rizik z pitné vody 3/28. Tato část skupinového vodovodu je pro účely hodnocení rizika rozdělena na dvě skupiny zásobovaných obcí.

První skupina zahrnuje obce Nová Ves, Velký Dvůr, Vlasatice, Pasohlávky a Ivaň, které jsou zásobované přímo z výtlaču z akumulace ČS Nová Ves nebo VDJ Pasohlávky (který je plněn vodou z ČS Nová Ves). V těchto obcích není v současné době možný jiný způsob zásobování, takže dodávaná voda má zvýšený obsah dusičnanů trvale. Celkem je zde zásobováno 2300 propojených obyvatel.

Druhá skupina zahrnuje obce Vranovice, Přibice, Pouzdřany a Strachotín, zásobované z VDJ Pouzdřany, kde se směšuje voda z ČS Nová Ves a z ČS Šakvice, kam je voda dodávána z ÚV Zaječí. Tyto obce jsou zásobovány vodou směsnou, která po větší část roku splňuje limity vyhlášky. Trvalé plnění limitů však nelze zajistit s ohledem na kapacitu a technický stav přírodního potrubí z ČS Šakvice, kam je dodáváno voda z ÚV Zaječí, a zvýšené letní odběry. U těchto obcí je předpokládáno, že k zásobování vodou s vyšším obsahem dusičnanů může dojít maximálně 60 dní v roce. V tomto období může být v dodávané vodě hodnota dusičnanů v maximální koncentraci 80 mg/l. Celkem je v těchto obcích zásobováno pitnou vodou 4 283 připojených osob.

Důvodem současné situace je rychlý nárůst obsahu dusičnanů ve vodním zdroji Nová Ves od ledna 2021 (ve směsné vodě z hodnot 41,7 mg/l v lednu 2021 na hodnoty 88 mg/l v červnu 2021 po provedené regeneraci studní v květnu 2021).

V současné době se provozovatel snaží dosáhnout nižších hodnot obsahu dusičnanů zapojením hlubinného vrtu 501, který má sice nulové hodnoty dusičnanů, ale vysoký obsah amonných iontů. Podle výsledků rozborů vody ze spotřební sítě výše uvedených obcí se po realizaci tohoto opatření obsah dusičnanů v dodávané vodě pohybuje do 73 mg/l, obsah amonných iontů do 0,84 mg/l a obsah dusitanů do 0,26 mg/l.

Vzhledem k podstatně rozdílné míře expozice obyvatel dusičnanům z pitné vody u výše uvedených dvou skupin obcí bude hodnocení expozice a kvantitativní charakterizace rizika provedena pro tyto dvě části skupinového vodovodu samostatně.

U obcí trvale celoročně zásobovaných pouze vodou z jímacího území Nová Ves bude hodnocení zdravotních rizik podle dohody s provozovatelem vodovodu vzhledem k problematickému odhadu dalšího vývoje provedeno v ukazateli dusičnany ve třech variantách pro maximální koncentrace 70 – 80 – 90 mg/l s přihlédnutím k obsahu dusitanů do 0,3 mg/l. V ukazateli amonné ionty bude v hodnocení zdravotních rizik uvažováno s maximální koncentrací 1 mg/l.

U druhé skupiny obcí zásobovaných vodou směsnou vodou provozovatel předpokládá, že k zásobování vodou s vyšším obsahem dusičnanů může dojít maximálně 60 dní v roce. V tomto období je uvažována hodnota dusičnanů v maximální koncentraci 80 mg/l. Amonné ionty a hodnoty dusitanů v tomto období splňují limity vyhlášky. Po zbytek roku zde bude obsah dusičnanů do výše limitu 50 mg/l.

Hodnocení zdravotních rizik je zpracováno v souladu s obecnými metodickými postupy US EPA a WHO a autorizačním návodem AN 16/04 verze 53 Státního zdravotního ústavu Praha pro autorizované hodnocení zdravotních rizik dle zákona č. 258/2000 Sb.

Populační skupiny se zvýšenou citlivostí:

Kritickou nejvíce citlivou populační skupinou jsou při perorálním příjmu dusičnanů kojenci do 3 měsíců věku při použití vody k přípravě umělé kojenecké stravy z důvodu akutního rizika vzniku methemoglobinémie.

Vzhledem k relativně vyššímu příjmu vody na jednotku tělesné hmotnosti je však nutné za citlivou populační skupinu považovat i starší kojence a malé děti z hlediska rizika chronických toxických účinků dusičnanů. Za více citlivé skupiny populace jsou dále považovány těhotné ženy, lidé s deficitem enzymů redukujících metHb a lidé se sníženou žaludeční kyselostí.

Těhotné ženy je odůvodněné při použití principu předběžné opatrnosti považovat za rizikovou skupinu populace i s ohledem na výsledky některých epidemiologických studií naznačující možnost reprodukční a vývojové toxicity dusičnanů.“

Vzhledem k výše uvedenému byl výpočet denní průměrné dávky proveden pro tyto skupiny populace:

- a) kojenci ve věku do 3 měsíců věku pro hypotetický případ používání vodovodní vody k přípravě umělé kojenecké výživy
- b) starší kojenci ve věku 3–12 měsíců, kde je použití vodovodní vody již pravděpodobnější
- c) malé děti do 3 let věku s relativně vysokým příjmem vody

d) starší děti ke stanovení horní hranice rizika

d) dospělá populace se zaměřením na těhotné ženy a na kojící ženy s vyšším příjmem vody

Ze závěru hodnocení rizik mj. vyplývá, že hodnocení zdravotních rizik zvýšeného obsahu dusičnanů a amonných iontů z pitné vody vodního zdroje Nová Ves skupinového vodovodu Hustopeče - Vranovice bylo provedeno samostatně pro dvě skupiny obcí, využívajících vodu z tohoto zdroje.

U obcí a městských částí Pohořelice-Nová Ves, Pohořelice-Velký Dvůr, Vlasatice, Pasohlávky a Ivaň, celoročně zásobovaných pouze vodou z jímacího území Nová Ves, bylo hodnocení rizika provedeno i pro maximální koncentraci dusičnanů 80 mg/l. Vzhledem ke stejnému toxickému účinku byl při hodnocení rizika akutních i chronických účinků dusičnanů zohledněn i obsah dusitanů do hodnoty 0,3 mg/l.

Z důvodu možnosti akutního rizika methemoglobinémie vyplývá nemožnost používání pitné vody ze zdroje Nová Ves pro přípravu kojenecké stravy.

Z důvodu nevyloučení možnosti rizika chronických nepříznivých účinků dusičnanů je v těchto obcích indikováno omezení spotřeby vody k pití u těhotných a kojících žen a u dětí do dovršení věku 8 let.

Jako podmínku určení mírnějšího limitu obsahu dusičnanů do 80 mg/l v těchto obcích proto zpracovatel hodnocení rizik doporučuje předat informaci zásobovaným obyvatelům o nemožnosti používání vodovodní vody k jakékoliv přípravě kojenecké stravy a o doporučení k omezení používání vody k pití u těhotných a kojících žen a dětí ve věku do dovršení 8 let věku.

K omezení používání vody z vodovodu k pití je doporučeno její nahrazení ve větší části denní spotřeby vodou s nízkým obsahem dusičnanů, nejlépe balenou kojeneckou vodou (která má limit 15 mg/l) nebo balenou pramenitou vodou (která má limit 25 mg/l), a to i při přípravě teplých nápojů.

Na základě orientačního odhadu je též doporučeno nahradit vodovodní vodu vodou balenou i při vaření pro děti do věku 3-4 let a u těhotných žen, a to zejména při delším varu, kdy dochází ke koncentrování dusičnanů odparem vody.

U obcí Vranovice, Přibice, Pouzdřany a Strachotín, zásobovaných směsnou vodou z VDJ Pouzdřany, byl hodnocen expoziční scénář pro zvýšený obsah dusičnanů do maximální koncentrace 80 mg/l pouze nejvýše 60 dní v roce. Současně byl též zohledněn aditivní účinek dusitanů.

Také v těchto obcích vychází z důvodu možnosti akutního rizika methemoglobinémie nemožnost používání pitné vody se zvýšeným obsahem dusičnanů pro přípravu kojenecké stravy.

Z důvodu nevyloučení možnosti rizika chronických nepříznivých účinků dusičnanů je v těchto obcích indikováno omezení spotřeby vody při zvýšeném obsahu dusičnanů k pití u těhotných žen a u malých dětí. Jako horní hranice rizika u dětí byla stanovena věková kategorie 2-2,99 let, tedy děti do dovršení 3 let věku.

Jako podmínku určení mírnějšího limitu obsahu dusičnanů do 80 mg/l v těchto obcích za předpokladu překročení základního limitu 50 mg/l v délce nejvýše 60 dní v roce doporučuje zpracovatel hodnocení rizik předat informaci zásobovaným obyvatelům o nemožnosti používání vodovodní vody při zvýšeném obsahu dusičnanů k jakékoliv přípravě kojenecké stravy a o doporučení k omezení používání vody k pití u těhotných žen a dětí ve věku do dovršení 3 let věku.

K omezení používání vody z vodovodu k pití při zvýšeném obsahu dusičnanů je doporučeno její nahrazení alespoň v polovině denní spotřeby vodou s nízkým obsahem dusičnanů, nejlépe balenou kojeneckou vodou (která má limit 15 mg/l) nebo balenou pramenitou vodou (která má limit 25 mg/l), a to i při přípravě teplých nápojů.

Při vaření pro děti do 3 let věku a těhotné ženy je doporučeno alespoň částečně nahradit vodovodní vodu s vyšším obsahem dusičnanů vodou balenou při delším varu, kdy dochází ke koncentrování dusičnanů odparem vody.

Hodnocení zdravotních rizik vychází ze stavu současných znalostí nebezpečnosti dusičnanů a dusitanů v pitné vodě, které nejsou úplné. Při hodnocení a formulaci závěrů byl proto použit konzervativní přístup s principem předběžné opatrnosti.

Zvýšený obsah amonných iontů v pitné vodě při koncentraci 1 mg/l, ale i vyšší, je sám o sobě z hlediska zdravotního rizika bezvýznamný. Může však snižovat účinnost zdravotního zabezpečení

chlorováním a v důsledku nitrifikace zvyšovat obsah dusitanů v dodávané vodě. Vyloučit nelze ani pachové a chuťové problémy s kvalitou vody.

Při krátkodobém používání vody je riziko chronických účinků dusičnanů zanedbatelné.

Z hlediska zdravotních rizik proto nelze používat vodovodní vodu s vyšším obsahem dusičnanů ve výše uvedených obcích k přípravě stravy a nápojů pro kojence ani při krátkodobém pobytu.

Z důvodů spíše jen předběžné opatrnosti je doporučeno i při krátkodobém pobytu omezit přímou spotřebu vodovodní vody u malých dětí ve věku do 2 let.

Při hodnocení a formulaci závěrů byl použit konzervativní přístup s principem předběžné opatrnosti.

Předložená žádost byla ze strany KHS JmK posouzena v rozsahu požadavků na ochranu veřejného zdraví vyplývajících ze souvisejících ustanovení § 3a odst. 1 a odst. 6 a odst. 7 a § 3 odst. 4, 5 a 6 zákona č. 258/2000 Sb. Z výše uvedeného je patrné, že žádost obsahovala potřebné náležitosti stanovené § 3a odst. 7 písm. a) až e) a § 3 odst. 5 a 6 zákona č. 258/2000 Sb.

Současně KHS JmK posoudila předmětnou žádost v souladu s § 3a odst. 5 a § 3 odst. 6 zákona č. 258/2000 Sb. i vzhledem k potenciálnímu ohrožení zdraví, ke kterému by mohlo dojít přerušením dodávky pitné vody v zásobované oblasti.

KHS JmK přihlédla k tomu, že kolísání hladin podzemní vody vlivem změny klimatických podmínek, v jehož důsledku mohlo dojít ke zvýšení hodnot předmětných ukazatelů, je nadregionální problém, který nelze ze strany provozovatele úpravny vody ovlivnit, a proto lze pokládat za opodstatněné povolení užití vody s výše uvedenou hodnotou mírnějšího hygienického limitu pro ukazatele dusičnanů a povolení užití vody, která nesplňuje mezní hodnotu ukazatele amonné ionty, na časově omezenou dobu tří let.

Při posuzování dané věci KHS JmK uvážila nejistoty v hodnoceních zdravotních rizik uvedené v kapitolách VI. *Analýza nejistot* z nichž m. j. vyplývá:

- Při hodnocení expozice nebylo možné použít dlouhodobou průměrnou koncentraci, takže výsledek charakterizace rizika chronických účinků dusičnanů na základě maximální koncentrace, do které byla podána žádost o určení mírnějšího limitu, je nevyhnutelně nadhodnocený. K tomu bylo přihlédnuto i při stanovení horní hranice rizika u dětí u skupiny obcí zásobovaných směsnou vodou.
- Skutečná spotřeba vody z vodovodu k pití je v průměru nižší, je však třeba si uvědomit, že vyhodnocená míra rizika by měla zohledňovat reálně možný nejhorší případ, tedy osobu, která si nekupuje ve větší míře jiné nápoje a pro kterou je hlavním zdrojem tekutin tato voda.
- Při hodnocení expozice byl zdrojem nejistoty také nejistý další vývoj kvality vody.

Dále KHS JmK uvážila, že ze strany provozovatele bude každoročně předkládána KHS JmK zpráva vyhodnocující účinnost realizovaných nápravných opatření včetně výsledků kontrol jakosti vody s tím, že primárním opatřením je v současné době úprava poměrů čerpání surové vody z jednotlivých zdrojů s ohledem na hydrogeologickou situaci.

V dikci výše uvedeného toto rozhodnutí o stanovení mírnějších hygienických limitů přestavuje nástroj k překlenutí období do realizace prokazatelně účinných nápravných opatření.

Závěrem KHS JmK konstatuje, že v provedeném řízení bylo v souladu s ustanovením § 3a odst. 1 a § 3 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb. prokázáno, že pitnou vodu není v zásobované oblasti, tj. Skupinový vodovod Hustopeče - Vranovice (vodní zdroj Nová Ves), možné zabezpečit jiným přiměřeným způsobem, než je výše uvedeno, a že při omezení používání vody pro vybrané skupiny obyvatel dle výše deklarované jakosti vody a po stanovenou dobu nepovede užívání vody za předpokladu respektování limitujících parametrů a podmínek uvedených ve výrokové části povolení, které vychází z ustanovení § 3a odst. 7 a § 3 odst. 5 a 6 zákona č. 258/2000 Sb. k ohrožení lidského zdraví.

Poučení o odvolání

Podle § 81 a § 83 odst.1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, se lze proti tomuto rozhodnutí odvolat do 15-ti dnů ode dne oznámení rozhodnutí k Ministerstvu zdravotnictví České republiky podáním u Krajské hygienické stanici Jihomoravského kraje se sídlem v Brně, Jeřábkova 4, 602 00 Brno.

(podepsáno elektronicky)

Ing. Jaroslava Švarcová

vedoucí oddělení
hygieny obecné a komunální
územního pracoviště Břeclav a Hodonín

Rozdělovník:

1. Vodovody a kanalizace Břeclav, a.s., se sídlem Čechova 1300/23, 690 02 Břeclav, ID schránky: gnugxza
2. Ministerstvo zdravotnictví, Palackého náměstí 375/4, 128 01 Praha 2, ID schránky: pv8aaxd
3. KHS JmK – spis